

Amerikaanse rivierkreeften op het menu van de Nederlandse consument

Onderzoek onder Nederlandse consumenten naar hun wensen en voorkeuren voor het eten van Amerikaanse rivierkreeft

Kerkewijk 46
3901 EH Veenendaal
The Netherlands

info@goodfish.nl
www.goodfish.nl
+31 318 76 92 87

KvK 60859903
IBAN NL33 TRIO0197878474
BIC/SWIFT TRIONL2U

Good Fish

Kerkewijk 46

3901 EH Veenendaal

The Netherlands

www.goodfish.nl

Augustus 2021

Dit rapport is tot stand gekomen binnen het project Kennisplatform Rivierkreeft II. Gesteund door het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV).

Europese Unie, Europees Fonds voor
Maritieme Zaken en Visserij

Samenvatting

Eenduidige en effectieve maatregelen om de invasieve rivierkreeften in Nederland te bestrijden zijn nog niet gevonden. Eén van de voor de hand liggende opties om rivierkreeften in het binnenwater aan te pakken is het inzetten van de beroepsvisserij.

De huidige beroepsvissers die vissen op Amerikaanse rivierkreeften in Nederland vinden voornamelijk hun afzet bij restaurants, een kleiner aantal brengt zijn vangst naar de visafslag of een groothandelaar. De directe marktvraag vanuit consumenten voor Amerikaanse rivierkreeften, die gevangen zijn in Nederland, is vooralsnog beperkt. Een mogelijkheid om de afzet van rivierkreeften uit Nederland te verhogen is het aanbieden van de rivierkreeften aan de consument via de retail.

Op dit moment worden rivierkreeften die gevangen zijn in Nederland niet in de supermarkt of vishandel aangeboden. In de supermarkt worden echter wel rivierkreeften die gekweekt zijn in China aangeboden. Het gaat hierbij om de rode Amerikaanse rivierkreeft (*Procambarus clarkii*). Een soort die ook in Nederland in grote aantallen voorkomt en voor problemen zorgt.

Om te onderzoeken of het aanbieden van Amerikaanse rivierkreeften uit Nederland aan consumenten inderdaad toekomstperspectief biedt, is dit consumentenonderzoek uitgevoerd. We hebben onderzocht of consumenten op dit moment rivierkreeft als product kennen en/of interesse hebben in de consumptie hiervan. Vervolgens is er onderzocht op welke manier consumenten wensen de rivierkreeften aangeboden willen krijgen. De enquête is via sociale media en de website van Good Fish verspreid. In totaal hebben 277 personen de enquête ingevuld. In deze rapportage presenteren wij de resultaten van dit onderzoek.

Van alle respondenten heeft 45% aangegeven dat zij wisten dat rivierkreeft eetbaar was. Consumenten hebben een voorkeur voor rivierkreeft dat al verwerkt is, dan wel gepeld en voorgekookt of in de vorm van een maaltijd of salade. De respondenten die aangegeven hebben bijna nooit of nooit rivierkreeft gegeten te hebben, gaven als voornaamste reden dat zij niet weten waar rivierkreeft gekocht kan worden. Respondenten die wel rivierkreeft eten kopen deze voornamelijk in de supermarkt, viswinkel of bij de viskraam. Het gaat hierbij waarschijnlijk om de rivierkreeften geïmporteerd uit China.

De resultaten uit deze enquête geven aan dat consumenten eerder neigen naar rivierkreeft die in Nederland gevangen wordt dan de geïmporteerde rivierkreeft uit China, voornamelijk vanwege het duurzaamheidsaspect. Uit de resultaten is echter wel gebleken dat de verkrijgbaarheid en de prijs nog een struikelblok zijn.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Aanleiding onderzoek	5
2. Resultaten enquête	7
2.1 Consumptie van rivierkreeft.....	7
2.2 Consumenten die geen rivierkreeft eten	8
2.3 Consumenten die wel rivierkreeft eten	9
2.4 Keuzes die consumenten maken.....	11
3. Discussie en conclusie	14
Bijlagen	16
Bijlage A: Enquête voor het consumentenonderzoek.....	16

1. Aanleiding onderzoek

De rode Amerikaanse rivierkreeft (*Procambarus clarkii*) wordt op grote schaal vanuit China naar Nederland geïmporteerd voor consumptie. Dit terwijl er in de Nederlandse binnenwateren een overvloed is aan dezelfde soort Amerikaanse rivierkreeft. Deze invasieve rivierkreeften hebben zich de afgelopen twintig jaar razendsnel door heel Nederland verspreid.

Bij hoge dichtheden van deze en andere soorten Amerikaanse rivierkreeften kunnen problemen ontstaan met de waterkwaliteit. Dit komt door het graasgedrag van de kreeften: door het losknippen van waterplanten kan meer sediment loskomen in het water, waardoor het water vertroebelt. Hierdoor kunnen waterplanten nog minder goed groeien en neemt de waterkwaliteit af. Sommige watereigenaren ervaren negatieve effecten van de rivierkreeften op de stabiliteit van oevers en dijken. Dusdanige schade waarbij de veiligheid in het geding is, is in Nederland nog niet aangetoond¹.

Eenduidige effectieve maatregelen om de invasieve rivierkreeften te bestrijden zijn nog niet gevonden. De rivierkreeften hebben inmiddels hoge dichtheden bereikt in diverse Nederlandse wateren en hebben zich zodanig verspreid, dat velen het bestrijden van deze soorten niet meer mogelijk achten. Milieuorganisatie Good Fish, Wageningen Environmental Research en de belangenvereniging van kust- en binnenvissers NetVisWerk onderzoeken in het project Kennisplatform Rivierkreeft II naar de meest kansrijke opties om de rivierkreeften problematiek in Nederland aan te pakken. Hierbij wordt specifiek gekeken naar de rol van de beroepsvisserij. De kennis uit dit project en informatie over rivierkreeft uit andere projecten is te vinden op [Kennisplatform Rivierkreeft](#).

Eén van de voor de hand liggende opties om rivierkreeften in het binnenwater aan te pakken is het inzetten van de beroepsvisserij. Die optie was voorheen nog nauwelijks onderzocht. Waar eerst de invasieve rivierkreeft bijvangst was, zijn sommige soorten langzamerhand interessant geworden om commercieel te bevissen. Voor een economisch interessante beroepsvisserij is het toekomstperspectief van de visser van belang. Dit wordt direct beïnvloed door onder andere de ontwikkeling van de beviste populaties en de marktvraag van rivierkreeften uit Nederland.

De huidige beroepsvissers die op Amerikaanse rivierkreeften in Nederland vissen, vinden voornamelijk hun afzet bij restaurants. Een enkeling brengt zijn vangst naar de visafslag of naar een groothandelaar. Op dit moment opereren de beroepsvissers grotendeels zelfstandig en brengen zij eigenhandig de kreeften naar hun afzetplek. Er is geen centrale opslagplaats voor de kreeften. Ook worden de kreeften levend en onbewerkt aangeboden, er komt geen verdere verwerking zoals koken, pellen of verpakken aan te pas. De directe marktvraag vanuit consumenten voor Amerikaanse rivierkreeften gevangen in Nederland is voorsnog beperkt. Mocht de beroepsvisserij die actief op Amerikaanse rivierkreeften vist zich willen uitbreiden, is een verhoogde marktafzet wenselijk. Een mogelijkheid hiertoe is het aanbieden van de rivierkreeften aan de consument via de retail.

Op dit moment worden rivierkreeften die gevangen zijn in Nederland in geen enkele supermarkt of vishandel aangeboden. In de supermarkt wordt echter wel de rode Amerikaanse rivierkreeft (*Procambarus clarkii*) aangeboden. Deze wordt in China gekweekt, al dan niet gepeld, en ingevroren. Dit product staat met een rode score aangeduid op de VISwijzer wat betekent dat dit geen duurzaam geproduceerd product is. Het wordt de consument geadviseerd om een vervangend product te kiezen, zoals de Amerikaanse rivierkreeft die gevangen wordt in Nederland.

---

¹ Koese, B., Vos, J., (2013). Graafactiviteiten van de Rode Amerikaanse rivierkreeft (*Procambarus clarkii*). Overzicht van de omvang in het beheergebied van het Hoogheemraadschap van Delfland en het Hoogheemraadschap van Rijnland. Stichting EIS Nederland, Leiden, p. 39.

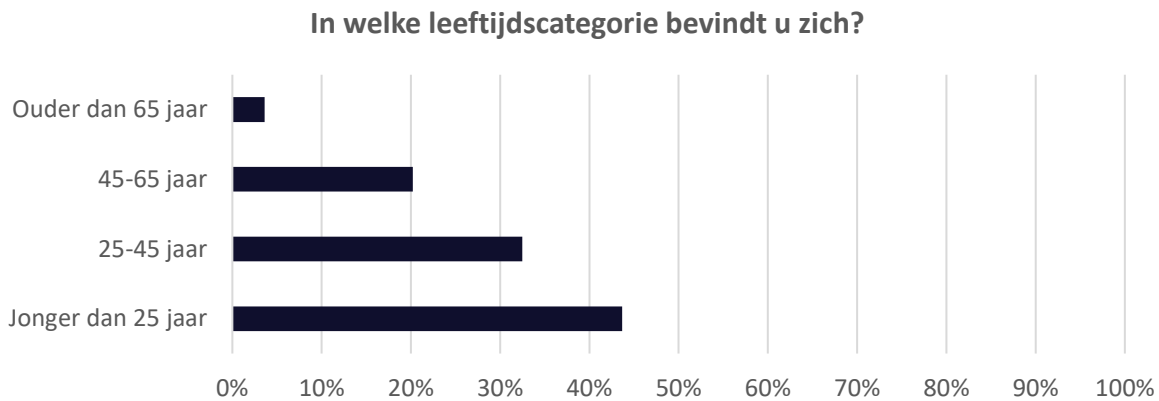
Om te onderzoeken of het aanbieden van Amerikaanse rivierkreeften uit Nederland aan consumenten inderdaad toekomstperspectief biedt, is dit consumentenonderzoek uitgevoerd. We hebben onderzocht of consumenten op dit moment rivierkreeft als product kennen en/of interesse hebben in de consumptie van rivierkreeft. Vervolgens is er onderzocht op welke manier consumenten wensen de rivierkreeften aangeboden te krijgen.

Dit onderzoek is uitgevoerd met hulp van een groep studenten Toegepaste Biologie aan de Aeres hogeschool. In samenwerking met Good Fish is een enquête uitgezet via het platform Survey Monkey. De enquête bestond uit in totaal 11 vragen. De enquête is via sociale media en de website van Good Fish verspreid. In totaal hebben 277 personen de enquête ingevuld. Hieronder presenteren wij de resultaten van dit onderzoek.

2. Resultaten enquête

2.1 Consumptie van rivierkreeft

De enquête is in totaal door 277 respondenten ingevuld. In totaal viel 76% van de respondenten in de leeftijdscategorie <45 jaar (Figuur 1).

Figuur 1: Leeftijdscategorisering van de respondenten die deelnamen aan de online enquête. Eén antwoord mogelijk.

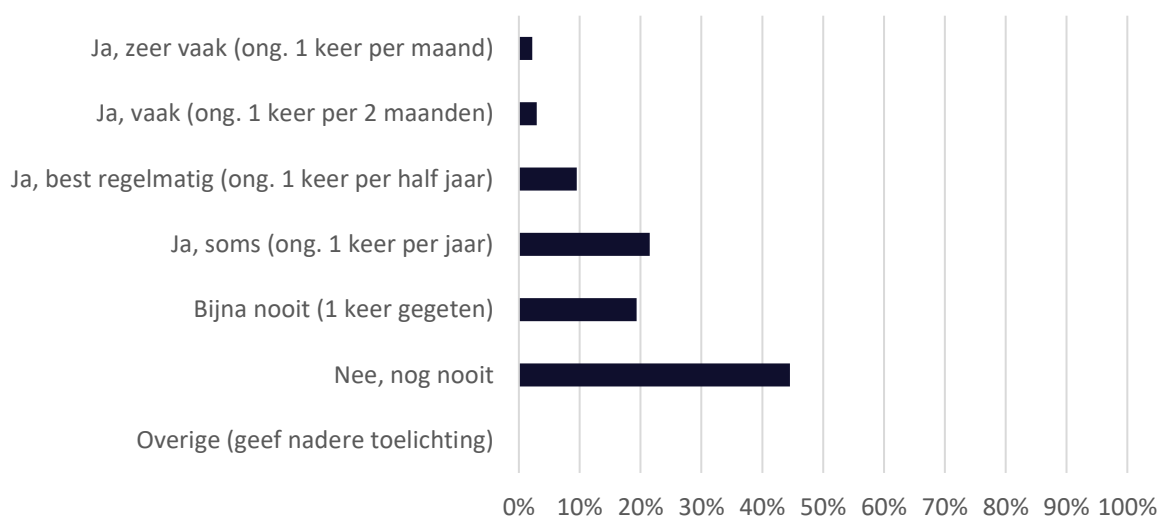
Van de 277 respondenten heeft 45% aangegeven te weten dat rivierkreeft gegeten kan worden (Figuur 2). Slechts een klein deel gaf aan dat zij dit niet wisten (10%). Eén respondent heeft bij de optie 'Overig' aangegeven nooit eerder over het eten van rivierkreeften na te hebben gedacht, maar dat het wel logisch is dat ze gegeten kunnen worden.

Wanneer vervolgens gevraagd werd of de respondenten weleens rivierkreeft hadden gegeten, gaf 45% aan dat zij dit nog nooit gegeten hadden (Figuur 3). Indien personen wel rivierkreeft hadden gegeten, kwam dit voornamelijk neer op één keer in het jaar of dat zij dit ooit een keer gegeten hadden. Slechts 14% heeft aangegeven zeer vaak, vaak of regelmatig rivierkreeft te eten.

Figuur 2: In welke mate consumenten erkennen dat rivierkreeft eetbaar is. Eén antwoord mogelijk, vrije invuloptie 'Overig'.

Heeft u weleens rivierkreeft gegeten?

Figuur 3: In welke mate consumenten rivierkreeft eten. Eén antwoord mogelijk, vrije invuloptie 'Overig'. Wanneer opties 'Bijna nooit' en 'Nee, nog nooit' zijn gekozen, werden respondenten doorgestuurd naar een verklaringsvraag (Figuur 3.4).

2.2 Consumenten die geen rivierkreeft eten

Wanneer gevraagd werd waarom de respondenten bijna nooit of nog nooit rivierkreeft heeft gegeten, gaf 40% aan niet te weten waar ze rivierkreeft kunnen kopen en 23% gaf aan niet te weten hoe zij rivierkreeft moeten bereiden (Figuur 4). Ruim 15% van de respondenten gaf aan schelp- en schaaldieren niet lekker te vinden en 18% gaf aan dat rivierkreeft er onsmakelijk uitziet of dat zij niet weten hoe rivierkreeft smaakt.

Wat is de reden dat u nog nooit of bijna nooit rivierkreeft heeft gegeten?

Figuur 4: Reden voor het niet eten van rivierkreeft. Meerdere antwoorden mogelijk, vrije invuloptie 'Overig'. Respondenten van de enquête die het antwoord 'Bijna nooit' of 'Nee, nog nooit' hebben gegeven bij de vraag of ze weleens rivierkreeft hebben gegeten (Figuur 3.3) zijn direct doorgestuurd naar deze vraag.

De respondenten die hebben aangegeven geen rivierkreeft te eten vanwege allergieën, geloofsovertuigingen en of dieetwensen (15%, Figuur 3.4) zijn na deze vraag bij het einde van de enquête gekomen. Dit zijn 26 respondenten.

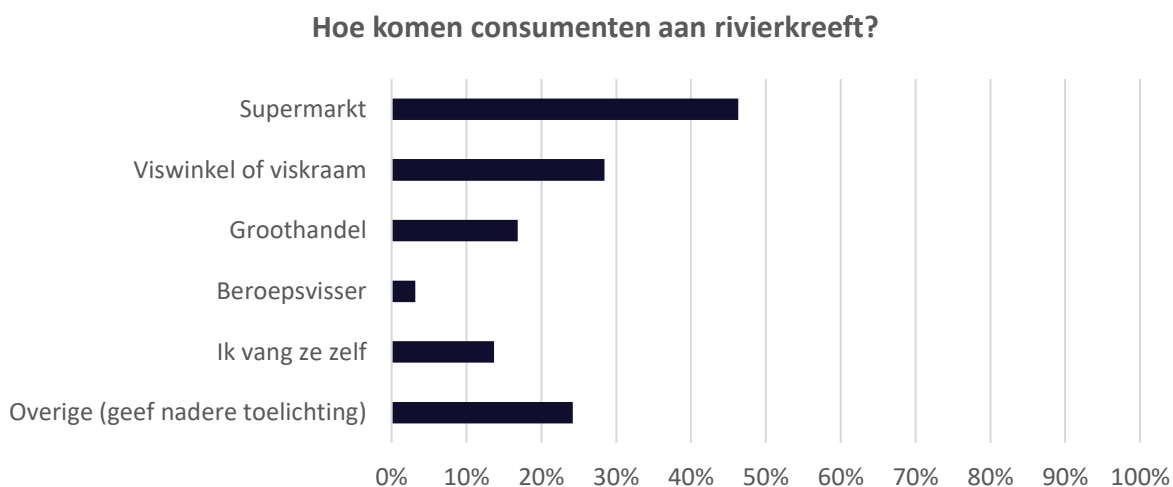

Verder heeft 23% (41 respondenten) de optie 'Overig' gekozen om verdere uitleg te geven waarom zij nog nooit of bijna nooit rivierkreeft hebben gegeten. Hiervan geeft bijna 40% aan dat ze nog nooit overwogen hadden om rivierkreeften te eten. Daarnaast geeft 15% aan dat ze het lastig vinden om aan de rivierkreeften te komen omdat ze niet weten waar je ze kunt kopen. Andere genoemde redenen zijn dierwelzijnsoverwegingen (22%), geen interesse in het product vanwege de smaak of andere redenen (15%) en de prijs, hiervan wordt aangenomen dat rivierkreeften duur zijn (10%).

2.3 Consumenten die wel rivierkreeft eten

De respondenten die hebben aangegeven zeer vaak, vaak, regelmatig en soms rivierkreeft te eten, werden gevraagd waar zij de rivierkreeft kopen. De meeste consumenten kopen rivierkreeft bij de supermarkt (46%), de viswinkel of de viskraam (28%) en de groothandel (17%, Figuur 5). De rivierkreeften die bij deze gelegenheden te koop zijn, komen waarschijnlijk allen uit het buitenland. Het is niet ondenkbaar dat de groothandel wellicht wel Nederlands gevangen rivierkreeft verkoopt, aangezien een aantal beroepsvissers ook leveren aan groothandels. Daarnaast is het opvallend dat 14% van de respondenten aangeeft de rivierkreeften zelf te vangen. Het kleinste percentage (3%) geeft aan de rivierkreeften direct bij een beroepsvisser af te halen.

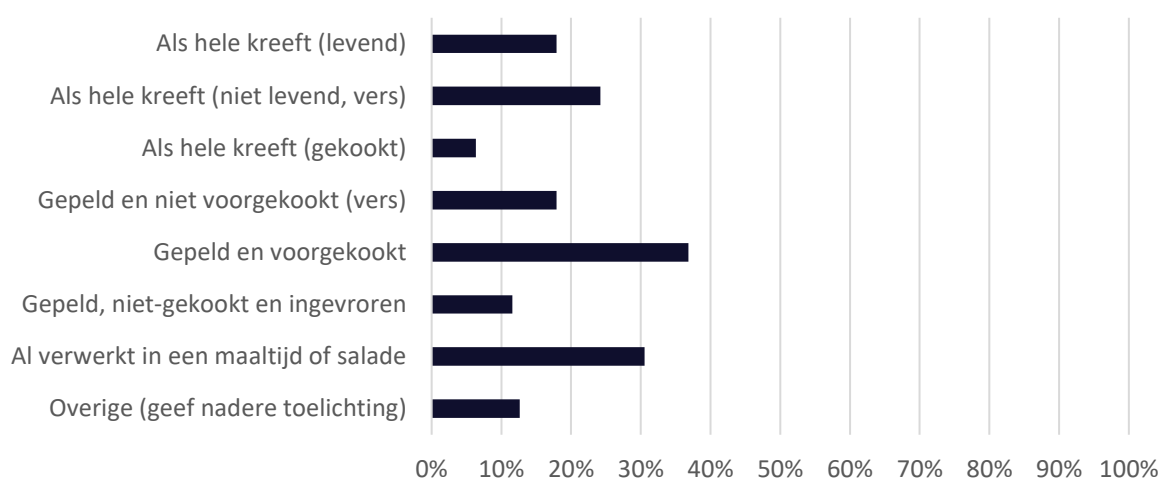
Ook bij dit onderdeel van de enquête is een vrije invuloptie gegeven. Deze is door 24% van de respondenten gebruikt. Op één respondent na, geven alle respondenten aan rivierkreeften te hebben gekocht en benuttigd in een horecagelegenheid. De overige respondent heeft aangegeven rivierkreeft in Zweden te hebben gekocht.

Figuur 5: Via welke kanalen consumenten rivierkreeft kopen en verkrijgen. Meerdere antwoorden mogelijk, vrije invuloptie 'Overig'.

De respondenten die rivierkreeft eten of ooit hebben gegeten zijn ook gevraagd in welke vorm zij het liefst de rivierkreeft kopen. Dit houdt in of het product verwerkt, niet-verwerkt, gesneden of dat het een heel product is. Het is gebleken dat de respondenten het liefst gepelde en voorgekookte rivierkreeft koopt (37%) of rivierkreeft dat al verwerkt is in een maaltijd of salade (31%, Figuur 6). Een kwart van de respondenten geeft aan rivierkreeft het liefst te kopen wanneer dit hele, niet levende rivierkreeft betreft.

In welke vorm kopen consumenten het liefst rivierkreeft?

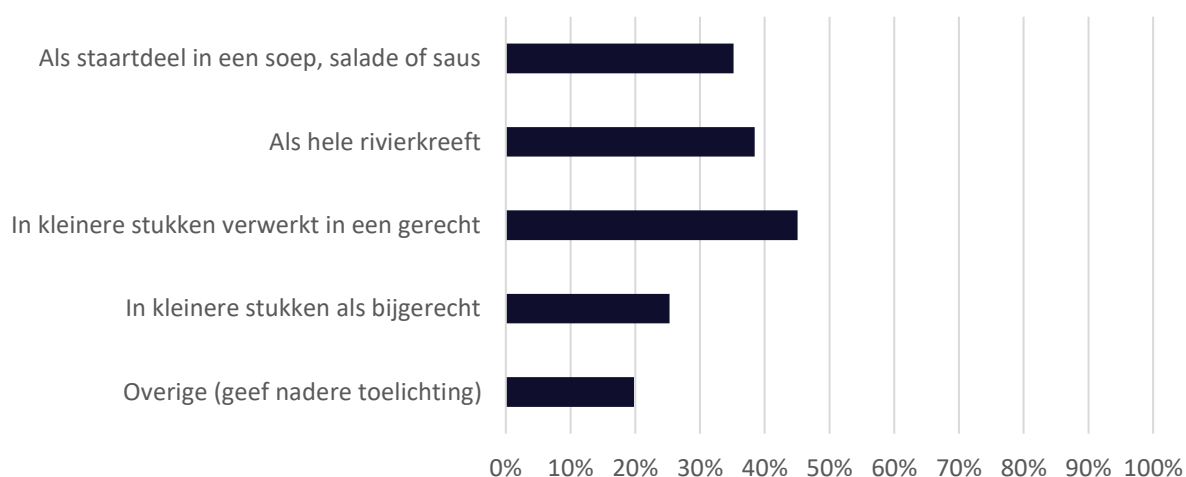

Figuur 6: In welke vorm consumenten het liefst rivierkreeft kopen. Meerdere antwoorden mogelijk, vrije invuloptie 'Overig'.

Hetzelfde aantal respondenten heeft aangegeven rivierkreeft het liefst te kopen in zowel een hele, levende vorm (18%) en in een gepelde en niet voorgekookte vorm (18%, Figuur 6). De minste aantal respondenten geeft aan het liefst rivierkreeften te kopen als hele gekookte rivierkreeft (6%) en als gepelde, niet gekookte en ingevroren rivierkreeft (12%). De respondenten die de optie 'overig' hebben gebruikt, geven voornamelijk aan dat zij de rivierkreeften zelf vangen en dus het liefst starten met een hele, levende rivierkreeft.

Naast dat consumenten gevraagd werden hoe ze rivierkreeften het liefst kopen, in welke vorm, is ook gevraagd hoe zij de rivierkreeften bereiden of verwerken in een maaltijd. Bijna de helft van de respondenten heeft aangegeven de rivierkreeft in kleine stukken te verwerken in een gerecht (45%, Figuur 7). Daarnaast geeft 35% aan het staartdeel van de rivierkreeft te verwerken, 38% de hele rivierkreeft te gebruiken en 20% kleine stukken rivierkreeft als bijgerecht te gebruiken.

Hoe bereiden/verwerken consumenten rivierkreeft in hun maaltijden?

Figuur 7: Welke delen van de rivierkreeft en in welke vorm consumenten de rivierkreeft gebruiken voor de bereiding en verwerking in gerechten. Meerdere antwoorden mogelijk, vrij invuloptie 'Overig'.

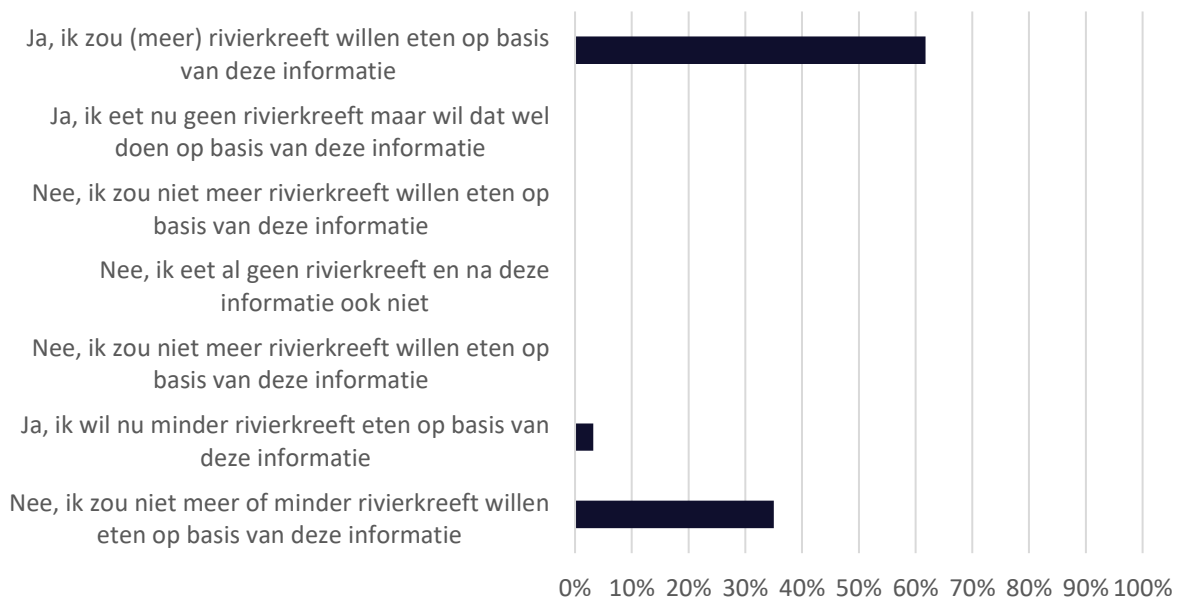
Bijna een kwart van de respondenten heeft hierbij ook de ‘overige’ optie gebruikt, waarin 44% heeft aangegeven de rivierkreeften niet zelf te bereiden (Figuur 7). Daarnaast geeft één respondent aan dat de prijzen te hoog zijn om het vaak genoeg te eten en geeft 22% aan de rivierkreeft in een salade te eten of op de barbecue te bereiden.

2.4 Keuzes die consumenten maken

Wanneer respondenten de vraag kregen of zij hun huidige consumptiepatroon, met betrekking tot rivierkreeft, zouden aanpassen als zij wisten dat dit kon bijdragen aan de vermindering van ecologische schade, gaf 62% aan hun gedrag te willen veranderen door meer rivierkreeft te benuttigen (Figuur 8). Daarentegen gaf 3% aan dat zij juist minder rivierkreeft wilden gaan eten op basis van deze informatie. Ruim een kwart van de respondenten heeft aangegeven dat zij hun gedrag niet gaan veranderen en dan ook niet meer of minder rivierkreeft gaan eten in de toekomst.

Dit onderdeel van de enquête had ook een optie waarbij respondenten toelichting konden geven op hun antwoorden. Bijna de helft van de respondenten heeft hierin aangegeven open te staan voor het eten van rivierkreeften als dit bijdraagt aan het oplossen van het probleem (Figuur 8). Een aantal respondenten hiervan geven dit ook aan mits de prijzen van het product dalen. Het is duidelijk dat een aantal respondenten van de enquête vinden dat de huidige prijs van rivierkreeft te hoog is.

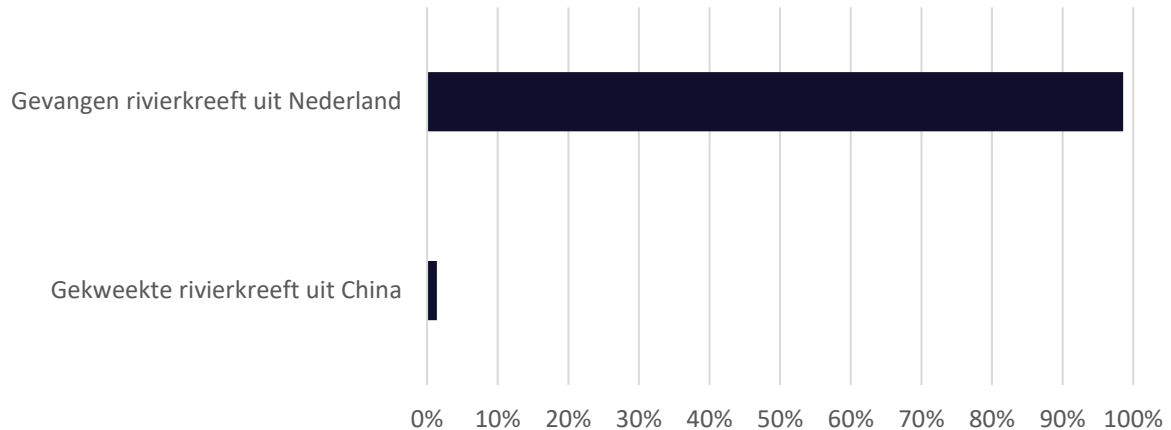
Zou u uw huidige consumptiepatroon aanpassen als u wist dat het eten van rivierkreeft kan bijdragen aan de vermindering van ecologische schade?

Figuur 8 In welke mate consumenten hun consumptiegedrag, met betrekking tot rivierkreeft, aanpassen na het leren dat zij schade toe richten aan het ecosysteem. Eén antwoord mogelijk, vrij invuloptie ‘Overig’.

De respondenten werden er ook op aangewezen dat de rivierkreeft die in de supermarkt verkrijgbaar is, voornamelijk in China wordt gekweekt. Wanneer gesteld werd of consumenten zouden kiezen voor gekweekte rivierkreeft uit China of gevangen rivierkreeft uit Nederland, gaf 99% aan dat zij zouden kiezen voor rivierkreeft die gevangen wordt in Nederland (Figuur 9). Slechts 1% van de gevraagde kiest alsnog voor de gekweekte Chinese rivierkreeft.

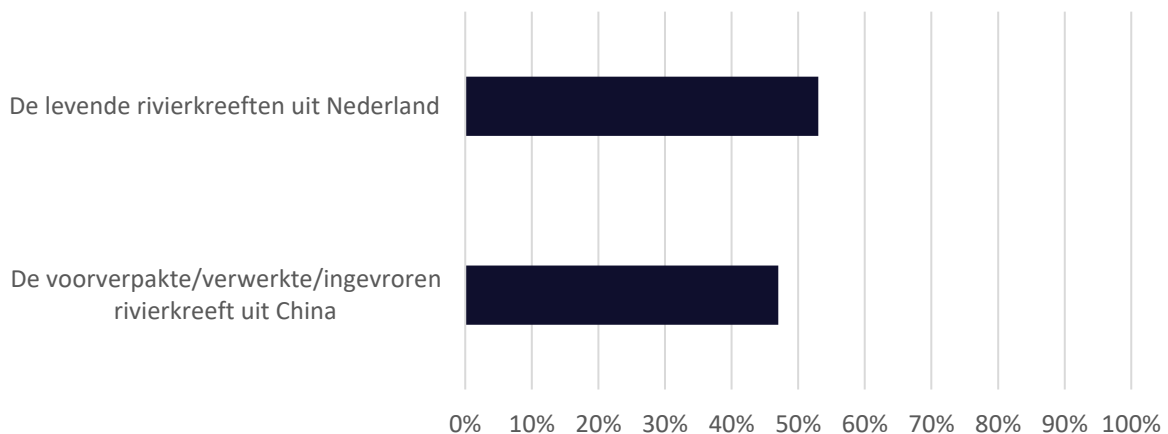
Kiest u liever voor gekweekte rivierkreeft uit China of gevangen rivierkreeft uit Nederland?

Figuur 9: In welke mate consumenten zouden kiezen voor gekweekte rivierkreeft uit China of gevangen rivierkreeft uit Nederland wetende dat de Chinese variant minder duurzaam is dan de Nederlandse variant. Eén antwoord mogelijk, vrij invuloptie 'Overig'.

Wanneer gevraagd werd aan de respondenten welk product hun voorkeur kreeg, de levende rivierkreeften uit Nederland of de voorverpakte rivierkreeften uit China, gaf 53% aan die uit Nederland een voorkeur te geven en 47% gaf aan die uit China de voorkeur te geven (Figuur 10). Ook bij dit onderdeel van de enquête was er de mogelijkheid om toelichting te geven. De helft van alle toelichtingen, in totaal 40x, geeft aan dat de respondent niet in staat is/of wil zijn om het dier te levend te koken dan wel te doden.

Stel dat de rivierkreeft uit Nederland alleen levend verkrijgbaar is. Welk product heeft in dat geval uw voorkeur?

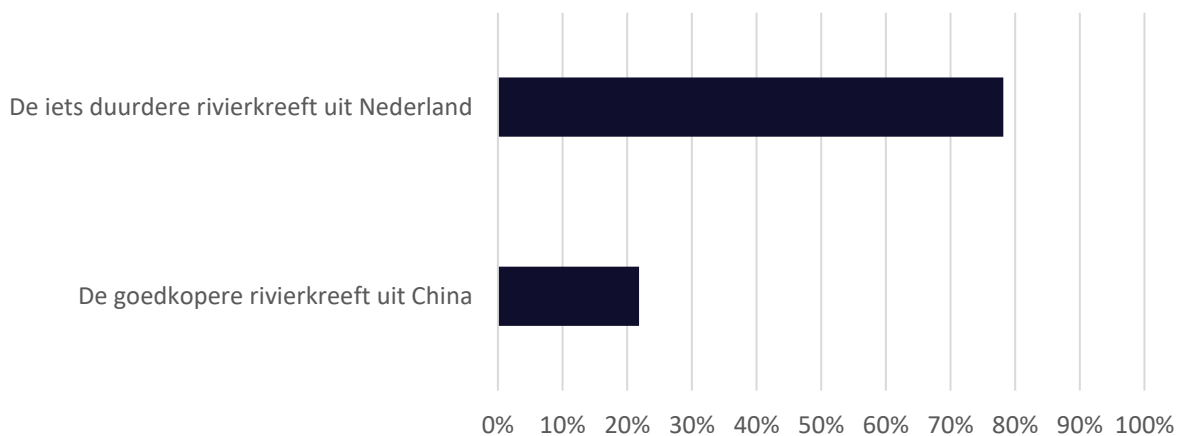

Figuur 10: In welke mate consumenten zouden kiezen voor gekweekte rivierkreeft uit China of gevangen rivierkreeft uit Nederland wetende dat de Chinese variant minder duurzaam is dan de Nederlandse variant. Eén antwoord mogelijk, vrij invuloptie 'Overig'.

Naast duurzaamheidsaspecten, is ook een onderdeel van deze enquête gewijd aan de prijs van rivierkreeftproducten en welke keuzes consumenten hierin maken. Wanneer de respondenten werden gevraagd een keuze te maken tussen de goedkopere rivierkreeft uit China en de duurdere rivierkreeft uit Nederland, gaf 87% van de gevraagde aan te kiezen voor de duurdere rivierkreeft uit Nederland (Figuur 10). Het betreft hier een voorbeeldprijs voor gepelde voorgekookte rivierkreeft, zowel uit Nederland als uit China. Het is vooralsnog niet duidelijk voor hoeveel de Nederlandse gevangen rivierkreeften uiteindelijk verwerkt en voorverpakt verkocht gaan worden.

In het toelichtingsonderdeel zijn een aantal responses binnengekomen die aangeven dat het duurzaamheidsverschil aangeduid moet worden op verpakkingen en dat er een verhaal bij moet staan om de meerwaarde te benadrukken. Een aantal respondenten vinden de prijzen voor beide producten, en met name het Nederlandse product, te hoog en vragen zich af waarom iets uit Nederland duurder is dan uit het buitenland.

Zou u eerder kiezen voor de rivierkreeft uit China voor €2-4 per 100 gram of voor de rivierkreeft uit Nederland voor €4-6 per 100 gram?

Figuur 11: In welke mate consumenten zouden kiezen voor een duurdere prijs voor een Nederlands product ten opzichte van een goedkopere prijs voor rivierkreeft uit China. Eén antwoord mogelijk, vrije invuloptie 'Overig'.

3. Discussie en conclusie

Aan de hand van deze online enquête is uitgezocht hoe consumenten denken over het kopen en eten van rivierkreeft. De enquête is opgezet in samenwerking met een groep studenten van de Aeres hogeschool. Er zijn zowel vragen gesteld over het consumptie- en bereidingsgedrag van consumenten als naar de keuzes die zij zouden maken met de kennis dat de Nederlandse gevangen rivierkreeft duurzamer, maar ook duurder is.

In totaal hebben 277 respondenten deelgenomen aan dit onderzoek, in totaal viel 76% van de respondenten in de leeftijdscategorie <45 jaar. De enquête is redelijk eenvoudig opgezet en via sociale media en directe contacten verspreid. Met een respons van 277 geeft deze enquête een mooie eerste schets van de wensen en behoeften van de Nederlandse consument. Voor een representatieve weergave van de Nederlandse consument zal deze enquête verder uitgebreid en grootschaliger uitgezet moeten worden.

In de enquête is gekozen voor een open invul optie. Hierin konden respondenten extra informatie kwijt naast het gegeven antwoord. Uit de resultaten blijkt dat veel consumenten hier gebruik van hebben gemaakt. Ook hebben een aantal respondenten gekozen voor de optie 'overig' en een toelichting gegeven, wanneer het gegeven antwoord ook goed zou aansluiten op een van de te selecteren antwoordopties. Mogelijk betekent dit dat de antwoordopties of de vraagstelling in de enquête niet duidelijk genoeg geformuleerd waren.

Van alle respondenten heeft 45% aangegeven dat zij wisten dat rivierkreeft eetbaar was. Van dit percentage geeft 36% aan dat zij zeer vaak, vaak, regelmatig of soms rivierkreeft benuttigen. Er is gebleken dat consumenten een voorkeur hebben voor rivierkreeft dat al verwerkt is, dan wel gepeld en voorgekookt of in de vorm van een maaltijd of salade. Daarnaast gaf een kwart van de ondervraagden aan dat zij het liefst een hele rivierkreeft zouden kopen als deze al dood zou zijn. De voorkeuren voor het bereiden van de rivierkreeften gaan zowel uit naar het gebruik van een heel product of naar het verwerken in een maaltijd.

De respondenten die aangegeven hebben bijna nooit of nooit rivierkreeft gegeten te hebben, gaven als voornaamste reden dat zij niet weten waar rivierkreeft gekocht kan worden. In tegenstelling tot de respondenten die niet wisten waar rivierkreeft verkrijgbaar is, gaven de respondenten die wel rivierkreeft eten aan deze voornamelijk te verkrijgen bij de supermarkt, viswinkel en viskraam. De kans is echter groot dat het hier vooral gaat om de geïmporteerde rivierkreeft uit China.

De resultaten uit deze enquête geven aan dat consumenten eerder neigen naar rivierkreeft die in Nederland gevangen wordt dan de geïmporteerde rivierkreeft uit China, voornamelijk vanwege het duurzaamheidsaspect. De vraagstelling van deze vraag in het bijzonder zou geïnterpreteerd kunnen worden als een bevooroordeelde vraagstelling. Dit komt doordat er specifiek wordt aangegeven dat de rivierkreeft die geïmporteerd wordt uit China niet duurzaam is. De consumenten krijgen de optie om te kiezen tussen een 'duurzame natuurbeschermende optie' en een 'niet duurzame natuurvernietigende optie', waardoor consumenten zich wellicht geforceerd voelen om voor de best mogelijke optie te kiezen. Daarentegen staat deze vraag natuurlijk vast aan aspecten betreffende prijs en beschikbaarheid, maar zou in het vervolg gecombineerd kunnen worden om de consument wat meer keuze-gevoel te geven.

Ondanks het feit dat de respondenten eerder neigen om rivierkreeft uit Nederland te kopen, is gebleken dat de verkrijgbaarheid en de prijs nog een struikelblok zijn. De meerderheid van de consumenten heeft echter wel aangegeven eerder te kiezen voor een duurder en minder bewerkt product. De prijsvergelijking die in de enquête gebruikt is, is niet volledig representatief. Het is

namelijk nog niet mogelijk om een goede vergelijking te maken qua prijs tussen rivierkreeft uit China en Nederland. Dit komt doordat de rivierkreeften niet op dezelfde manier worden aangeboden op de Nederlandse markt.

In dit consumentenonderzoek is de beschikbaarheid van rivierkreeften uit Spanje niet meegenomen. Deze zijn ook op de Nederlandse markt te vinden en worden voornamelijk voorgekookt en ingevroren aangeboden. Daarentegen zouden consumenten de uit Spanje komende rivierkreeften hoogstwaarschijnlijk niet kunnen kopen in een supermarkt, waar het grootste percentage respondenten hun rivierkreeften kopen. Aangezien de uit Spanje komende rivierkreeften niet zijn meegenomen in dit onderzoek is het echter onduidelijk of er een voorkeur is voor dit product in vergelijking met de rivierkreeften afkomstig uit Nederland en China.

Op basis van de informatie die verzameld is uit deze enquête kan geconcludeerd worden dat de Nederlandse consument bereid is om meer Nederlands gevangen rivierkreeft te benutten mits er werk wordt gemaakt van het verbeteren van de beschikbaarheid van het product.

Bijlagen

Bijlage A: Enquête voor het consumentenonderzoek

Onderzoek naar het eten en kopen van rivierkreeft

In opdracht van Good Fish wordt onderzocht hoe consumenten aankijken tegen het eten en kopen van rivierkreeften. Via deze enquête willen wij meer te weten komen over hoe consumenten aankijken tegen het eten van rivierkreeft. Daarnaast willen wij meer informatie krijgen over de keuzes die consumenten maken omtrent het kopen van rivierkreeft.

Het invullen van deze enquête duurt ongeveer 5 minuten. De opgegeven antwoorden in deze enquête zijn en blijven volledig anoniem.

Alvast bedankt!

1. In welke leeftijdscategorie bevindt u zich?

- Jonger dan 25 jaar
- 25-45 jaar
- 45-65 jaar
- Ouder dan 65 jaar

2. Wist u dat u rivierkreeften kunt eten?

- Ja dat wist ik
- Nee dat wist ik niet
- Overige (geef nadere toelichting)

3. Heeft u weleens rivierkreeft gegeten?

- Ja, zeer vaak (ong. 1 keer per maand) (doorverwijzing naar vraag 5)
- Ja, vaak (ong. 1 keer per 2 maanden) (doorverwijzing naar vraag 5)
- Ja, best regelmatig (ong. 1 keer per half jaar) (doorverwijzing naar vraag 5)
- Ja, soms (ong. 1 keer per jaar) (doorverwijzing naar vraag 5)
- Bijna nooit (1 keer gegeten) (doorverwijzing naar vraag 4)
- Nee, nog nooit (doorverwijzing naar vraag 4)
- Overige (geef nadere toelichting)

4. Wat is de reden dat u nog nooit of bijna nooit rivierkreeft heeft gegeten? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Ik wist niet dat je rivierkreeft kunt eten (doorverwijzing naar vraag 8)
- Ik weet niet hoe ik het moet bereiden (doorverwijzing naar vraag 8)
- Ik vind rivierkreeft er onsmakelijk uitzien (doorverwijzing naar vraag 8)
- Ik weet niet hoe rivierkreeft smaakt (doorverwijzing naar vraag 8)
- Ik weet niet waar ik het kan kopen (doorverwijzing naar vraag 8)
- Ik vind vis, schelp- en of schaaldieren niet lekker
- Ik kan of wil dit niet eten vanwege allergieën, geloofsovertuigingen of dieetwensen
- Overige (geef nadere toelichting)

5. Hoe komt u aan de rivierkreeften die u eet? Ik koop ze bij de: (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Supermarkt
- Viswinkel of viskraam
- Groothandel
- Beroepsvisser
- Ik vang ze zelf
- Overige (geef nadere toelichting)

6. In welke vorm koopt u het liefst de rivierkreeften? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Als hele kreeft (levend)
- Als hele kreeft (niet levend, vers)
- Als hele kreeft (gekookt)
- Gepeld en niet voorgekookt (vers)
- Gepeld en voorgekookt
- Gepeld, niet-gekookt en ingevroren
- Al verwerkt in een maaltijd of salade
- Overige (geef nadere toelichting)

7. Hoe bereidt u de rivierkreeften? / Hoe verwerkt u de rivierkreeft in uw maaltijd? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Als staartdeel in een soep, salade of saus
- Als hele rivierkreeft
- In kleinere stukken verwerkt in een gerecht
- In kleinere stukken als bijgerecht
- Overig (geef nadere toelichting)

8. De Amerikaanse rivierkreeft komt van nature niet in Nederland voor. De soort heeft weinig natuurlijke vijanden en verspreidt zich daardoor snel. De rivierkreeften hebben een negatieve invloed op de soortenrijkdom en de waterkwaliteit in Nederland. Het eten van rivierkreeften kan eraan bijdragen om deze negatieve invloed te verminderen. Zou u uw huidige consumptiepatroon van rivierkreeft aanpassen op basis van de informatie?

- Ja, ik zou (meer) rivierkreeft willen eten op basis van deze informatie
- Ja, ik eet nu geen rivierkreeft maar wil dat wel doen op basis van deze informatie
- Nee, ik eet al geen rivierkreeft en na deze informatie ook niet
- Nee, ik zou niet meer rivierkreeft willen eten op basis van deze informatie
- Ja, ik wil nu minder rivierkreeft eten op basis van deze informatie
- Nee, ik zou niet meer of minder rivierkreeft willen eten op basis van deze informatie
- Toelichting

9. In veel supermarkten en bij veel visverkopers wordt momenteel rivierkreeft uit o.a. China aangeboden. Deze rivierkreeften worden gekweekt op een niet duurzame manier, terwijl exact dezelfde kreeften in Nederland een plaag vormen. Zou u met deze informatie kiezen voor rivierkreeft geïmporteerd uit China of rivierkreeft gevangen in Nederland?

- Gekweekte rivierkreeft uit China
- Gevangen rivierkreeft uit Nederland

- Toelichting

10. Stel dat de rivierkreeft uit Nederland alleen levend verkrijgbaar zijn. Welk product heeft in dat geval uw voorkeur?

- De voorverpakte/verwerkte/ingevroren rivierkreeft uit China
- De levende rivierkreeften uit Nederland
- Toelichting

11. Wanneer rivierkreeften uit Nederland gepeld en voorgekookt worden aangeboden, is de prijs rond de €4-6 per 100 gram. Rivierkreeften uit China zijn momenteel €2-4 per 100 gram. Welk product heeft in dit geval uw voorkeur?

- De goedkopere rivierkreeft uit China
- De iets duurdere rivierkreeft uit Nederland
- Toelichting

Bedankt voor het invullen van onze enquête!